

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.
Katedra obchodního práva PF UK

Posudek k diplomové práci Sabiny Presové na téma
„Využití svěřenského fondu v obchodněprávních vztazích“

Rozsah práce: 60 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 22. listopadu 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka zvolila téma, jež nastolila teprve rekonstrukce civilního práva a s nímž se dosud v tuzemském prostředí pojí nespočet nejasností. Je proto nanejvýš potřebné a užitečné je průběžně zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako dosti náročné. Váže se k němu sice několik odborných pramenů, ty však zdaleka nenabízejí jednotné a spolehlivé odpovědi na řadu otázek, s nimiž se teorie i praxe potýká a na něž diplomantka zaměřila pozornost. Diplomantka se tak v řadě ohledů musela zorientovat na vlastní pěst. Zvládnutí tématu se navíc neobešlo bez potřebného přesahu do širších souvislostí civilních, resp. obecně obchodněprávních, ale i veřejnoprávních (viz např. z oblasti práva živnostenského), což dále zvyšovalo nároky na přípravu i zpracování tématu. Nemluvě o práci s francouzskými zdroji poznání úpravy quebecké.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomantka si vytkla cíl zaměřit se na vybrané stěžejní otázky využití svěřenského fondu při podnikání, dosud v teorii ani praxi uspokojivě neřešené (a nezřídka ani nepokládané), a pokusit se je analyzovat na pozadí informací o situaci a vývoji právní úpravy a judikatury quebecké, která posloužila jako vzor při tvorbě tuzemských pravidel pro svěřenský fond, ale také v komparaci se srovnatelnými právními konstrukty obchodního práva, jako je kapitálová obchodní společnost či obchodní závod. Obávám se, že tohoto cíle dosahuje jen zčásti a že jí to ani nelze příliš vyčítat. Téma a otázky, jež diplomantka nastoluje, pokládám za natolik náročné a komplexní, že se pro diplomovou práci snad ani nehodí. Diplomantka by musela mnohem hlouběji proniknout do shora naznačených nezbytných souvislostí, aby z nich mohla činit adekvátní závěr pro tak specifický jev, jakým je svěřenský fond. Jednotlivé navazující či srovnávané právní jevy by musela poznat a postihnout mnohem důsledněji, než činí (a lze požadovat po studentovi pregraduálního studia). V práci kupříkladu postrádám jakoukoliv reflexi jevu nepřímého zastoupení, pro institut svěřenského fondu stěžejního (přitom v novém občanském právu i judikatuře k němu poslední dobou významně rozvíjeného), ale třeba i jen odpovědného zástupce v živnostenském právu. V tomto smyslu diplomantka nedotahuje ani souvislosti, jež sama naznačuje, např. z oblasti dědického práva. Jak tedy řešit, zdědí-li obchodní závod od zůstavitele, kterým byl podnikatel, třeba půlroční nemluvně? Komu v takovém případě přičteme status podnikatele a za jakých předpokladů? Diplomantka nečiní jedinou zmínku o § 17 ObčZ (a rovněž aktuální judikatuře k němu), ale třeba ani o jiných útvarech bez právní osobnosti, které se podnikání tradičně rovněž účastní, ať již u nás (societa, konsorcium) či v okolních zemích kontinentálního práva (viz například osobní společnosti v prostředí práva německého). Na několika místech práce je ostatně patrné, že nezbytné obecné souvislosti nemá diplomantka vždy zmapované dobře, když ohledně nich

vychází z nesprávných věcných východisek. Problematicky potom musejí vyznít i závěry, které na nich staví pro konstrukt svěrenských fondů. V podrobnostech viz níže ad 4.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Nemám důvod domnívat se, že dílo není výsledkem diplomantčiny samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce je přehledná. Úvod vymezuje cíl práce a představuje její osnovu, závěr (stručně) rekapituluje hlavní zjištění, k nimž diplomantka dospívá. Práce postupuje od obecného ke zvláštnímu. Pochybnosti mám o integraci a struktuře pasáží ke quebecké předloze. Poněkud neuspořádaně se prolínají různými částmi práce a jejich analýza přesně neodráží témata, kterým se diplomantka věnuje v českém právu. Práci by bylo prospělo, kdyby diplomantka tyto pasáže soustředila na jediné místo a důsledně v nich probrala shodné (a právě jen ty) otázky, jež nastolila pro prostředí tuzemského práva. Přesvědčen nejsem ani o významu a přínosu závěrečné kapitoly 4. Svou hloubkou se vymyká zbytku práce a (pokud jde o kapitolu 4.2) vybočuje z něj i tematicky (alespoň jsem tedy neporozuměl, jak téma bytové krize souvisí s oborem obchodního práva, resp. podnikáním).

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Okruh použitých pramenů je slušný, pokud jde o stěžejní relevantní díla soudobé právní teorie i praxe, stejně tak práce s nimi v poznámkovém aparátu. Kvituji několik pramenů cizí provenience, zvláště jde-li o díla psaná francouzsky, jež obvykle nejsou zdejšímu prostředí snadno dostupná.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka diplomantčiny analýzy, pokud jde o nosné kapitoly práce, kolísá. Patrný je rozdíl mezi kapitolami 1 až 3 na jedné straně a kapitolou 4 na straně druhé. Posledně uvedená působí spíše jako nesourodý přívěsek, který tématu ani zaměření práce nic relevantního nepřináší. Ve stěžejních kapitolách 1 až 3 tato hloubka odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Diplomantka mapuje stav vědění a odborné diskuse k posuzovaným okruhům a nejasnostem a snaží se je doplnit o otázky dosud nenastolené, tudíž i neřešené, resp. přispět vlastním pohledem na věc. Na řadě míst nicméně tento vlastní pohled postrádám, případně si nejsem jist, k jakému řešení se vlastně diplomantka kloní a z jakých důvodů, resp. na základě jakých argumentů. Viz též výše v bodě A.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je standardní. Nedobře působí jen uvádět nadpisy dalších kapitol v samém závěru stránky, aniž by následovalo alespoň několik řádků kapitoly (viz např. na str. 15 či 28), či přejímat (bez zjevné potřeby) plné citace ustanovení tuzemských právních předpisů (viz např. na str. 18, 33 či 36), ale i zahraničních zdrojů v originále (viz např. na str. 14). Na str. 48 diplomantka vícekrát nesprávně odkazuje na kapitolu 4.1. (patrně mělo jít o 3.1.). Na str. 53 cituje „§ íé odst. 1 zák. o veř. rej.“.

G. Jazyková a stylistická úroveň

Práce vykazuje slušnou slohovou i jazykovou úroveň. Gramatické chyby a překlepy jsem zaznamenal, nebyly však nikterak četné.

4. Případná další vyjádření k práci

V práci jsem narazil na několik věcných nepřesností či nesprávností. Na str. 29 např. diplomantka zmiňuje „zástavní právo, jehož hodnota by byla vyšší než hodnota samotné stavby“. Na str. 30 podrobuje výklad statutu svěrenského fondu teorii vůle. Ohledně jejího prosazení v judikatuře ovšem odkazuje na jediné rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve vztahu k této teorii přitom nikoliv první, ani nejčastěji citované. Především však přehlíží, jak Nejvyšší soud ukládá interpretovat zakladatelská právní jednání obchodních korporací, resp. právnických osob (a tím potažmo i další neadresná právní jednání, tím spíše zakladatelského typu). Nesouhlasím se závěrem, že vložení závodu do svěrenského fondu předpokládá vždy „detailní popis všech jednotlivých věcí tvořících obchodní závod“ (na str. 38). Problematicky vyznívá diplomantčina analýza jednotlivých znaků podnikání na str. 41 až 43. Zvláště nesouhlasím s tím, jak pojímá výkon činnosti „na vlastní účet“ (str. 41), resp. „živnostenským nebo obdobným způsobem“ (str. 43). Ve vztahu k předpokladu „na vlastní účet“ viz opět můj povzdech nad nezohledněním institutu nepřímého zastoupení ad 3.A. výše. Nerozumím úvaze nad možností poskytnout ochranu „právům k obchodní firmě, která byla fakticky použita dříve“ (str. 49). O naprostém nepochopení věcné působnosti § 1045 odst. 2 ObčZ (případně ve spojení s § 3067 ObčZ) svědčí diplomantčiny úvahy na str. 62, když „opuštěnou“ nemovitou věc ztotožňuje s „neobydlenou“. Na několika místech práce (bez upřesnění) ostatně diplomantka počítá se samostatnou právní existencí budov (viz např. opakovaně na str. 29). Ve výčtu bych mohl pokračovat, pro účely tohoto posudku to však nepokládám za nezbytné. Ocením, kdyby diplomantka mohla nastíněná tvrzení upřesnit, resp. znovu otevřít během ústní obhajoby.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Výše ad 3.A. a 4.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Práci celkově hodnotím jako způsobilou obhajoby i obhajitelnou. Její výsledné hodnocení ponechávám závislým na průběhu této obhajoby. Vzhledem k nastíněným výhradám bych ji předběžně klasifikoval jako dobrou, nevylučuji nicméně ani hodnocení lepší.

V Praze dne 3. ledna 2024

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.